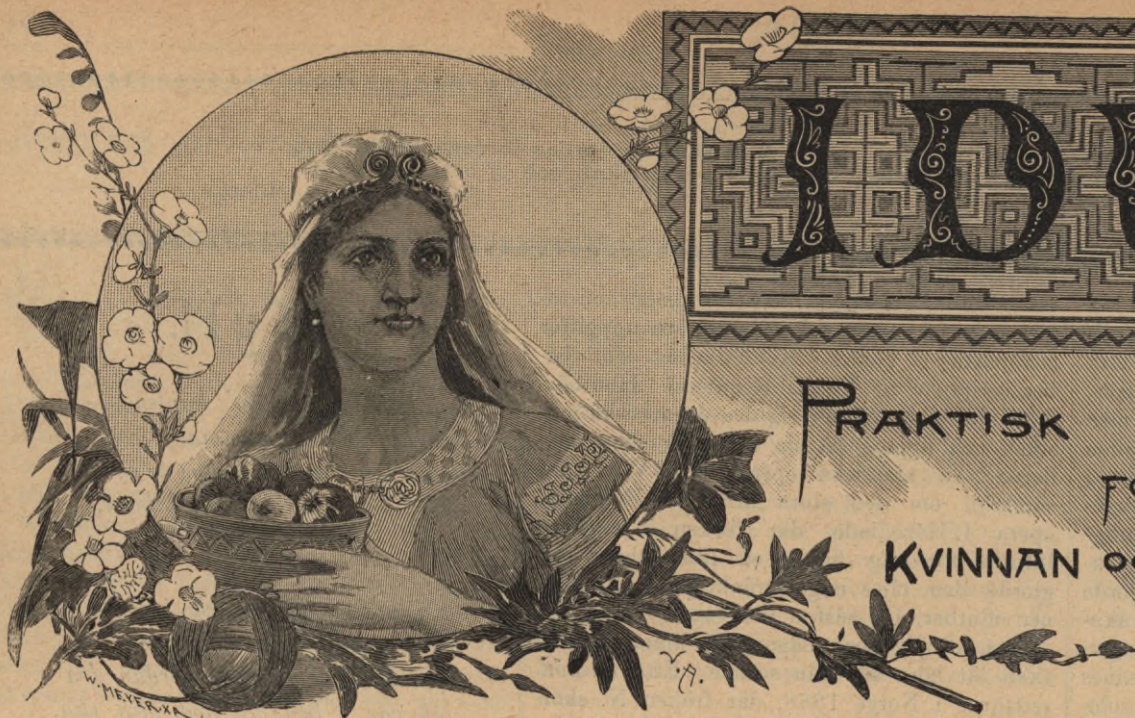

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

LDUNN

PRAKTISK VECKOTIDNING
FÖR
KVINNAN OCH HEMMET.

N:r 48¹/₂ (154)

Fredagen den 28 november 1890.

Stockholm, Germaniska Boktr.-Aktieab.

3:dje årg.

Annonspris:
35 öre pr petitråd (10 stafvelser).
För »Platssökande» och »Lediga platser»
25 öre.
Utländska annonser 70 öre pr petitråd.

Tidningen kostar
endast 1 kr. för kvartalet, med
Iduns- Mode- och Mönstertidning
1 kr. 65 öre;
postarvodet inberäknadt.

Redaktör och utgivare:
FRITHIOF HELLBERG.
Träffas å byrån kl. 9-10
Allm. Telef. 61 47.

Utgifningstid:
hvarje helgfri fredag.
Lösnummerpris: 15 öre
(vid kompletteringar).

Byrå:
Hamngatan 16, 2¹/₂ tr.
(midt för Kungsträdgården.)
Prenumeration sker i landsorten å post-
anstalt, i Stockholm hos redaktionen.

Ellen Nordgren.

Ni klaga så ofta öf-
ver vår tids brist
på röster och pa-
rera samtidigt gärna med
rikedomen på sångare
och sångerskor hos en
tid, som redan förgått.
Denna brist, i och för
sig utan tvifvel beklag-
lig, låter lätt nog för-
klara sig. Konstsången
har blifvit mera interna-
tionell, den har afsätt-
ning på hela världsmark-
naden. Och den saknar
ingalunda efterfrågan.
Stora, väl utbildade rö-
ster behöfver man öfver-
allt. Anspråken ha vuxit
oerhördt sedan den tid,
då artisterna instruerade
komponisten, då sän-
garne voro musikaliska
akrobater, hvilkas kon-
ster måste anbringas i
hvarje stycke de sjöngo.
På denna konstens ut-
veckling ha både konst-
närer och komponister
vunnit.

Att en liten nation,
sådan som vår, under
sådana förhållanden har
svårt att behålla, hvad
den har, ligger i sakens
natur. Och nu håller
åter en af våra mest be-
gåfvade sångerskor, frö-
ken *Ellen Nordgren*, på
att gå ifrån oss. Frö-
ken N. har i dessa da-
gar utbytt konstnärin-

nans lager mot brudens
myrten. Det är dock ej
äktenskapet, som här, så-
som ofta plägar ske, gör
intrång på konstens om-
råde. Om ryktet säger
sannt, skall fröken N. i
början af nästa år uppträ-
da på Köbenhavns teater.
Och är hon väl i Köben-
havn — hvad återstår då?
Ett steg blott och sänger-
skan har framför sig
hela kontinenten, som
fått från oss så många
naturfriska, ungdomliga
röster, och som i utbyte
gifvit oss — ja, nog
sagdt» som Daniel Hejre
säger.

Kanske misstaga vi
oss; kanske få vi en dag
se fröken Nordgren, d.
v. s. fru Gulbranson, på
vår lyriska scen. Det
är ju ej förmätet att
vänta, icke alltför egois-
tiskt att hoppas.

I alla händelser står
det faktum kvar, att frö-
ken Nordgrens begåfning
skulle fullt ut berättiga
till framgång äfven på
en större scen. Följer
man den mera populära
än praktiskt riktiga in-
delningen af rösterna i
stora och vackra, skall
man finna, att fröken
Nordgrens mezzosopran
har den stora röstens me-
tall och kraft, dess bredd

Naturen själf oss gifver denna lära:
Allt slute sig tillsammans, stort som smått.

Man skall på jorden jordens börda bära,
Man verka skall och ej betrakta blott.

FRED. PALUDAN-MÜLLER.

och fyllighet, men på samma gång den vackra röstens eleganta smidighet, dess uttrycksfullhet, dess omfång, dess förmåga att kunna föra fram t. ex. en verkligt vacker bunden fras.

Så mycket ger icke naturen ensam, men den har varit mycket frikostig mot fröken N. Redan då hon växte upp i sitt hem i Stockholm, där hennes fader ännu är verksam i en sockerbruksaffär, visade sig utpräglad begåfning och intresse för musik. Lyckligtvis blefvo de tillvaratagna, och 1880 gjorde fröken N. sitt inträde vid Musikaliska akademien konservatorium. Den unga sängerskan beträdde genast den väg, dit hennes ovanliga anlag pekade: hon studerade solosång. Men kontinenten och musiklifvet därute vidgade sängerskans vyer och drogo henne dit. Hösten 1883 begaf hon sig till Paris och började studera för fru Marchesi.

Dessa studier för fru Marchesi och sedermera för fru Kenneth ha tvifvelsutan högst väsentligt bidragit till utbildningen af fröken N:s stämma, och särskildt torde det vara härifrån hon fått sina starka, fylliga och vackra höjdtöner, så ovanliga hos röster, hvilka såsom fröken Nordgrens, strängt taget, ega altkaraktär. Måhända har det just varit under detta utbildningsarbete, som rösten börjat öfvergå från alt till mezzosopran; vinsten på höjdtönerna blef dock ej alldeles utan inverkan på det lägsta registret, som ej helt och hållet kunnat följa med röstens starka och vackra utveckling i öfrigt.

Här hemma hörde vi under dessa år föga af fröken Nordgren. En och annan gång meddelade Paristidningarna, att hon låtit höra sig på privata soaréer, alltid med bifall, men därvid stannade också underrättelserna. Men en vacker dag på hösten 1886 kom fröken N. tillbaka till Stockholm, och den 5 oktober samma år trädde hon fram för allmänheten såsom konsertsängerska. Ehuru fröken N. vid detta tillfälle visst låt höra sig såsom vis- och romanssängerska — och hennes ovanliga röstmedel, begåfning och goda bildning göra henne framstående äfven i denna branche — tycktes dock alla vara ense om, att operan var sängerskans rätta verksamhetsfält, och kritiken konstaterade, att sängerskan egde ett ovanligt färgrikt dramatiskt föredrag och en känslig uppfattning.

Fröken Nordgren höll sig vid sitt första uppträdande till visan och romansen; hon föredrog sålunda sånger af Grieg, Olsen, Sjögren samt åtskilliga moderna franska visor, af hvilka Délibes bekanta »Les filles de Cadix» blifvit ett af sängerskans bästa nummer. Ehuru af öfvervägande dramatiskt skaplynne är fröken Nordgren äfven en mycket framstående romanssängerska, och Edvard Griegs loford, afgifna under fröken N:s vistelse i Danmark 1888, torde i detta fall kunna tillmätas ojäfaktig vikt. Det var under sin vistelse i Danmark som fröken N. vid en hofkonsert å Fredensborgs slott fick sjunga för tyske kejsaren, hvarvid sängerskan föredrog en sedermera utgifven sång: »Wiegenlied» af Hans Harthan.

Vid denna period hade emellertid fröken N. betydligt vidgat området för sin musikaliska verksamhet. Redan 1887, då hon bland annat biträdde vid Filharmoniska sällskapets

och Cäciliaföreningens konserter, hade hon tagit fatt på större och allvarligare uppgifter (solopartiet i Gades »Korsfararne» och »Liber scriptus» ur Verdis Requiem). Hon började allt mera närma sig den dramatiska musiken och upptog på sin repertoar flere moderna och klassiska operaarier. Vi erinra särskildt om den stora arian ur Massenets opera L'Hérodiade, där fröken Nordgrens liffulla föredrag firade en liten triumf och gjorde den eljes något träaktiga kompositionen njutbar, ja, nästan intressant.

Det dröjde dock någon tid, innan sängerskan lät höra sig från scenen. Efter en konsertturné i Norge 1888, där fröken N. skördade entusiastiskt bifall, återkom hon i slutet af året till den svenska hufvudstaden, och den 10 januari 1889 uppträdde hon för första gången på scenen, återgifvande prinsessan Amneris i Verdis opera »Aida». Äfven i dessa ovanligt debutrika tider framstår detta fröken Nordgrens första uppträdande såsom synnerligen vackert och lofvande.

Vid ett senare återgifvande af rollen har också sängerskan visat, att hon förstätt fullkomna och utveckla mycket af det, som vid ett första uppträdande af debutantens ovana och rädsla sköts undan. På våren samma år grep sig fröken N. an med en vokalt och dramatiskt ännu mer betydande uppgift: Ortrud i »Lohengrin». Med fröken Nordgrens rika resurser var framgången här gifven: hon gaf oss en Ortrud lika imponerande genom sin gestalt som genom det breda, lidelsefulla sångföredraget, den kraftiga dramatiska framställningen. Man skulle ju kunna tro dessa loford vara öfverdrifna, dikterade af nationalfåfängan, som ofta vid dylika tillfällen får ett ord med i laget. Dem, som tro sådant, hänvisa vi till de omdömen, som egnades Ellen Nordgren, då hon innevarande höst återgaf dessa två roller på Kungl. teatern i Köpenhamn. En framstående dansk musikkritiker yttrade då på tal om hennes Ortrud: »Den enhet i vokal och dramatisk aktion, som Wagner mer än någon annan kräfver, har fröken Nordgren medfödd», och han uttalade såsom sin åsikt, att fröken Nordgrens begåfning särskildt lämpade sig för Wagnerpartier. Fröken Nordgren och Köpenhavnsoperan synas ha tagit denna vink ad notam. Sängerskans tredje roll blir Brünhilde i Wagners »Die Walküre», hvilken på nyåret skall gå öfver scenen på Köpenhavns opera, så fram ej de en gång gjorda bestämmelserna nu bli förändrade.

Amneris, Ortrud, Brünhilde — det är ett vackert klöfverblad, förvärfvad under två år af en börjande bana såsom dramatisk sängerska. Hvad skall icke då fortsättningen blifva? Finnas icke stora skäl för det på samma gång vemodiga och glädjande antagandet, att Ellen Nordgrens konst skall kallas till större och mera vexlande verksamhetsfält än förhållandena här hemma förmå erbjuda den?

H. L. Victorin.

Bidrag i alla ämnen mottagas med tacksamhet.

Idyll.

Jag önskade jag vor' kaptan —
en pensionerad gammal björn —
och hade mig en stuga se'n,
där det var fint i alla hörn.

En hustru skulle ock jag ha —
en liten finhyllt, smidig en,
som hjälpte mig att bördan dra
och var i lust och nöd min vän.

När vintern kom med snö och storm,
vi höllo skymning med hvarann —
jag, i min gamla uniform,
var världens lyckligaste man.

Ty mot mitt bröst låg hennes kind,
och i ett ögonpar jag såg,
hvars blick var mild som sommarvind
och lika klar som bäckens våg...

När våren kom med lind i blom
och fågelsång i hult och snår,
fick soffan i mitt rum stå tom:
vi strejkade för sol och vår.

Där ute under lindens tak
en bänk af eke skulle stå
och enligt herr kaptanens smak
ett bord med punschkaraffen på.

Och i mitt knä i ljus musslin
min vackra lilla hustru satt
och tände pipan med en min,
som egarn narrade till skratt.

Daniel Fallström.

Detta nummer

är ett slags profnummer, af hvilket Ni kan sluta Eder till, hvad Idun ungefärligen brukar innehålla. Tidningen, som eljes vanligen utkommer i ett 12- à 16-sidigt nummer, innehåller för öfrigt mycket, på hvilket vi här ej haft tillfälle lemna prof. Likaså har det varit oss omöjligt att kunna bifoga prof å Modetidningen. Säkerligen kan Ni dock få se densamma hos någon af edra vänner.

Försök blott för ett kvartal, och Ni skall säkert komma igen! Red.

Ämbetet att vara husmoder.*

AF

Helena Nyblom.

Hi ha lyckligtvis kommit så långt, att de flesta af oss inse det stora missbruk, som under årtusenden herskat i mänskligheten, i det att så många värdefulla, fruktbarande anlag legat oanvända på kvinnosidan. Man har icke råd numera att låta alla de krafter gå förlorade, som kvinnorna kunna erbjuda till det stora samarbetet.

De flesta tänkande och förnuftiga människor äro numera ense om, att så snart en kvinna har en särskild begåfning och därtill lust och energi att utveckla denna begåfning, är det icke endast hennes rättighet att försöka det, utan samhället måste vara henne tacksamt för det plus, hvarmed hon vill medverka till detta samhälles utveckling.

Mot dem, som ännu verkligen på allvar vilja förneka kvinnan rättighet att egna sig åt ett särskildt studium och själfständig verksamhet, tyckes mig, att ett enda af Stuart Mill's bevis för kvinnans rättighet är nog till att göra dem svarslösa. Han säger på ett ställe, att, för att bevisa det rätta i att männen framdeles skola behålla sina gamla privilegier, måste man först kunna bevisa, att till och med de dummaste och obetydligaste män kunna sköta ett ämbete bättre än de klokaste och mest begåfvade kvinnor.

Kan detta icke bevisas, följer af sig själf att mänskligheten skulle tjänas bättre genom att utbyta de misslyckade, manliga individer, som ofullkomligt eller dåligt fylla sitt värf, mot duktiga kvinnor, som till belåtenhet skulle uppfylla de fordringar, man ställer på dem.

Att en person, man eller kvinna, som inom sig känner förmåga och lust att utveckla vissa gåfvor, som naturen har gifvit henne, för att därigenom uppnå en själfständig ställning i samhället, att hon också försöker det, förefaller en så naturligt, att man nästan måste göra en ansträngning för att sätta sig in i den föreställningen, att detta naturliga och förnuftiga skulle förefalla någon såsom oförnuftigt eller förmätet; om täffingen är tillgänglig för alla, skall resultatet bäst visa, hvilka segervinnarne skola blifva, och de skulle aldrig komma endast på den ena sidan af mänskligheten.

När de förutsättningar, som samhället uppställer för de olika individerna, från början blifva de samma: likartade grundstudier, med samma rättigheter som mål, då blir det naturen, som kommer att afgöra, huruvida kvinnorna på de olika områdena kunna kappas med männen.

Naturen har, en gång för alla, lagt större hinder i vägen för kvinnan. Så länge hon är ensam och fri, finns det ingenting, som skulle kunna hindra henne i att utveckla alla sina egenskaper med samma energi och till samma höjd, — kanske på ett annat sätt än männen. Men en kvinna, som blir hustru och mor, skall aldrig med samma lätthet kunna sköta ett an-

* Denna uppsats har för ett par, tre år sedan varit offentliggjord på danska språket i en föga spridd, numera upphörd tidskrift. Den är emellertid alltför god och innehåller alltför många tankvärda sanningar för att ej förtjäna att komma till en större läsekrets. Och då vi nu med den framstående författarinnans medgifvande här införa uppsatsen i svensk dräkt, äro vi öfvertygade om, att den skall med intresse mottagas af alla våra talrika läsare.

Red.

svarsfullt ämbete som en gift man, därtill är hennes husmoderliga ämbete för stort. Hvad hon än, innan sitt giftermål, sysselsatt sig med, skall ju alltid komma att bli henne själf, hennes man och barn till nytta, och med energi skall hon också i sitt nya ämbete kunna vidmakthålla och göra framsteg i sitt föregående lifs arbete och studier, men hon skall aldrig kunna sköta ett ämbete, som helt upptar hennes tid, såsom fallet är med de flesta män, utan att hennes hem och barn i hög grad skulle komma att lida däraf. Hon har då valet emellan att helt egna sig åt den verksamhet, hon har börjat, eller att uppgifva eller dela den, om hon gifter sig.

Man har ju ofta sett gifta skådespelerskor, målariinnor och författariinnor, som delat sig mellan hemmet och en annan verksamhet, men det finns många andra tillfällen, som icke tillåta en sådan delning, utan där det speciella ämbetet utanför hemmet kräfver en människas hela tid.

Framtiden skall visa, hur den kommer att lösa dessa för oss ännu svåra och stridande spörsmål.

Såsom sakerna nu stå, öfvertager en kvinna ett nytt ämbete genom att gifta sig. Hufvudsaken för henne blir då att vara husmoder.

Denna titel af »husmoder» har börjat råka i misskredit. Man säger ofta om en ung flicka, som gift sig:

»Ja, förr i världen hade hon de och de talangerna, och kunde det och det; nu går hon alldeles upp i att vara husmor!»

Om de kvinnor, som gifta sig, verkligen ville gå upp i att vara husmödrar, skulle de icke förlora någon förmåga eller talang de förr haft; — de skulle förstå, att alla talanger, all begåfning, alla studier, — ju mer, dess bättre, — behövas för att bli en god och klok husmor, för att bli den styrande regentinnan i en stat i staten, men dess värre fäster man vid benämningen »husmor» snarare föreställningen om en köksa, som delar sig mellan en smör- och en såpfiarding, än ett väsen, som är satt till att skapa arbetsamhet och lycka i ett själfständigt organiseradt helt.

Hemmet är en värld för sig, och det representerar i smått allt, som försiggår i den stora världen utanför.

Det finns egentligen ingen förmåga, hvaraf icke husmodern kan ha användning, och ingen förmåga, hon icke skulle försöka bibringa sig.

Man har ofta sagt, att, för att herska, måste man kunna tjäna. Alldeles riktigt! — För att kunna vara rättvis i allt, som man fordrar af andra, och för att vara tacksam för de tjänster, som bevisas en, måste man själf ha försökt, hvilken tid och hvilka krafter, som fordras till det arbete man pålägger andra, men det fordras icke, att man oupphörligt skall gå och göra alla detaljer själf.

Arbetets fördelning är lika nödvändig i hushållet som i staten.

En hel mängd husmödrar ha den föreställningen eller den vanan att oupphörligt sysselsätta sig med allt, som tillfälligtvis kommer i deras väg, och att därpå släppa det, om de händelsevis få ögonen på något nytt. Däraf få de själfva detta oroliga, utslitna, som så tidigt tar glädjen ifrån dem, och de göra just icke heller andra glada.

En tjänare intresserar sig mest för ett arbete, som är honom betrod, och som han i lugn får fullända och så slutligen får sitt tack för, men han blir hvarken en duktig eller pålitlig medarbetare genom att beständigt afbrytas eller vara under uppsikt.

Om hvar och en i ett hushåll hade sitt be-

stämda arbete på gifven tid, skulle en sådan mängd tid och krafter inbesparas, att de husliga sysslorna blefve till hvad de skulle vara: medlen, icke målet för tillvaron.

Jag talar om husmödrar af medelklassen, som utan stora inkomster dock icke lefva i nöd, och till följd däraf i ett öfversträngt dagsarbete.

Naturligtvis är ämbetet att vara husmoder underkastadt samma vanskligheter, möjligheter och kriser som alla andra ämbeten, som ingen kan uppräknas och uttömma i deras skiftande mångfald i någon diskussion. Jag vill blott framhålla de vanliga, normala förhållandena, då en husmor är tvungen att tänka på sitt hushåll, men kan skaffa hjälp till arbetet, såsom de flesta husmödrar af medelklassen i Europa äro ställda.

Det är icke min mening att tala om äktenskapet. Man vet, att människorna genomgående ha en stor talang att taga miste i valet af äkta makar; och frågan om hur äktenskapet skall kunna bli uttrycket för två personers innerliga och välsignelsebringande samlif, är ett ämne, som fordrar en mycket vidlyftig och grundlig granskning, och hvars lösning det oaktadt skall bli lika svår att finna, som det öfver hufvud taget är svårt att i lifvet realisera idealen.

Jag talar därför hvarken om olyckliga eller lyckliga äktenskap. De första med sina förfärliga konflikter och motgångar skulle föra allt för långt bort från mitt egentliga ämne, och om jag ville skildra ett lyckligt äktenskap! — Ja, har egentligen någon sett ett lyckligt äktenskap i ordets hela betydelse? En verklig realisering af den största kärlek mellan två personer, som i allt äro skapade för att lyckliggöra och utveckla hvarandra?

Jag vill nu endast tala om ämbetet att vara husmoder, utan att taga hänsyn till alla de mer eller mindre svåra och invecklade själförhållanden, hvari alla husmödrar liksom alla människor lefva. Men jag vill då påstå, att en husmoders verksamhet är för en kvinna den lyckligaste verksamhet.

Den är den lyckligaste därför, att den innehåller de flesta möjligheter till en kvinnas hela utveckling.

Det är mycket vanligt, att höra kvinnor beklaga sig öfver, att deras husliga arbete är ett så materiellt arbete, som i längden gör dem slöa och trötta och småningom likgiltiga för andliga sysselsättningar, men orsaken härtill är icke, att arbetet är materiellt, utan att det uppfattas på ett materiellt sätt.

All mänskligt arbete har en yttre form och behöfver ett material för att uttrycka sig, men en husmoder har i sitt arbete det mest omfattande material till sitt förfogande; — hon har lifvet själf i hela dess omvexling.

När man vet, hur många andliga resultat ett synbart materiellt arbete kan ha, borde man icke nedsätta det materiella arbetets värde.

Man vet, hur mycket lyckligare de människor äro, som få ordentlig mat, när de äro hungriga, en väl bäddad säng att ligga i, när de äro trötta, som lefva i renlighet och med en bestämd indelning af tiden, i hela det välgörande tillstånd, som består i att icke plågas eller hindras af yttre ting.

Det är en husmoders uppgift att för flere eller färre skapa en sådan tillvaro, alltså lägga grunden till, att en del människor gå gladare, lyckligare och friskare till sitt arbete, — hon själf inberäknad.

När man en tid har lefvat på hotell eller, ännu värre, har sett, hur ett oordentligt, oroligt hem kan förstöra och förslappa all handlings-

kraft, ser man, hvilken stor betydelse ett välstyrdt hem har.

Ja, ett hem! De flesta veta nog, att det är en god sak, men de glömma, att den, som hufvudsakligen skapar ett hem, är husmodern, och att därför hennes ämbete är ett välsignadt ämbete.

Allt, som kan lätta, förbättra, försköna tillvaron för hennes omgivning, bör därför vara henne kärt, och till allt arbete, som hennes hushåll bjuder henne, bör hon gå så lätt och lycklig, som den går, hvilken vet, att hon gör ett nyttigt arbete.

(Forts.)

Ett mål.

Skiss af *Elena*

Studentska! Ja, där låg den nyss eröfrade hvita sammetsbaretten, målet för årslång sträfvän. I hennes öron ljödo ännu de entusiastiska hurraropen, skålarne, talen för kvinnorna, för sanning, för framåtskridande. Unga tankar och varma ord! Hon strök handen öfver pannan. Tusen skiftande intryck jagade hvarandra som i feberyrsel. När hon slöt ögonen, såg hon ett haf af ansikten, som böljade omkring henne, vänner och främlingar i brokig massa. Åh, det var skönt att äntligen få vara ensam, att ostörd söka få reda på sig själf, sina egna, innersta känslor.

Hon lutade sig ut genom det öppna fönstret. Milda fläktar smekte hennes panna och kinder, vårens ljusa natt hvilade öfver jorden. Det blef så stilla inom henne.

Hvar hade den svindlande känslan af hänförelse och entusiasm tagit vägen? Alla de stolta, starka tankar, som dagen väckte till lif, svunno bort, och en känsla af tomhet och vemod smög sig öfver henne. Hvad var målet, som hon hunnit fram till? Från den hvita sammetsbaretten i hennes knä gick blicken drömmande ut i den ljusa vårnatten.

Ett minne från en svunnen sommar kämpade sig fram i hennes själ. En midsommarafton nere på floden; de voro många unga, som tillsammans skulle hålla midnattsvaka i båten. Stojet och glammet tystnade efter hand, och de allvarsamma tankarne funno ord i nattens stillhet.

Hon satt tyst och lyssnade, samlande de hvita neckrosorna, medan båten gled sakta framåt. Han, som satt bredvid henne, hade talat länge och varmt om, huru han tänkte sig en sann, stark och god kvinna. Hon vågade icke se på honom, hon tyckte, det var, som om han hade talat endast till henne, som om han sade henne, hvad hon skulle kunna blifva, som om han tecknade hennes lif i varma, klara färger.

Hon hörde endast otydligt det meningsutbyte, som sedan följde. Hans ord fyllde hela hennes själ, hennes egen synvidd vidgade sig. Den gamla sägen, att på midsommarnatten kan man i en syn få se, huru ens lif skall gestalta sig, tycktes henne blifva till verklighet.

Med en sorts underlig klarsynthet tyckte hon sig se in i framtiden, och hennes hjärta klappade våldsamt. Men ett viste hon, att den bild, han nyss tecknat, var ej blott det drömda idealets, det var känslan af, att idealet kunde förverkligas, som drifvit honom till att tala, och det var denna hans tro, som gjorde henne stark.

Det var det första, ljusa minnet. Så dök ett annat upp, blandadt med vemod. Han gick före henne på den nästan öfvervuxna skogsstigen. Solskenet silade in genom löfverket och lekte i dagrar och skuggor öfver den smärta, smidiga gestalten. Varsamt böjde han undan de långa grenarne, så hon kunde passera utan hinder. De gingo båda tysta, de visste väl, att det var sista gången på länge, länge, som de skulle råkas, men ingen vågade först tala om att säga farväl.

På den gamla mossiga bänken nere vid ån satte de sig ned, och för första gången talade han med henne om sin mor. Sedan sutto de åter tysta, floden flöt stilla fram vid deras fötter, trädens skuggor föllo så långa, och långt bort ifrån kom bruset från vattenfallet.

Den stunden skulle hon aldrig glömma, den brände sig för alltid fast i hennes minne. — Han reste sig upp och tog farväl, som om de skulle råkas snart igen, men de visste båda, att det skulle dröja länge, länge.

Sedan hade hon sökt vara modig och stark. Hon hade arbetat och kämpat med ett mål för ögonen, ett mål, som stod mycket högre, än det hon i dag vunnit, och som man nyss hyllade henne för. Därför var denna hyllning så innehållslös för henne. Åh, hvad ville hon med ära och utmärkelse, hon ville blott ett enda litet ord, som sade, att hon ej behöfde tvifla på honom, och att han följde henne med tankarne, och att han förstod, att hon arbetade på att blifva den kvinna, han en gång tecknat i glödande hänförande ord.

Hon lutade ansiktet i händerna och drömde. —

Då kom det, först så mildt och sakta där nerifrån, och sedan allt starkare och starkare en ström af väljud. Klar och ren steg studentsången upp till henne, och hon kände hvarje ton, hvarje ord, hon hade läst dem en lycklig sommar:

»Gjemmer du Önsker dybt i din Sjæl,
Saa lad dem mod Himlen hæves;
Naar Stjernerne falde, daa ved du det vel —
Da ønsker man ikke forgjæves.
Se ud, se ud!
Si Natten funkler med Stjernesud.

Önsk ikke tilbage den Tid, der for hen,
Og Sommerens falmende Blommer,
Önsk kun at de rødeste Roser igjen
Maa blomstre næste Skjærsommer.
Se ud, se ud!
Si Natten funkler med Stjernesud!»

Den sista tonen dog bort. Ja, nu visste hon, hvad hon hade att hoppas på, hon visste, att hon icke arbetade förgäfvat, hon visste ju nu, att »de rødeste Roser igjen» skulle »blomstre næste Skjærsommer».

Hon grät så, som en ung kvinna kan gråta af lycka. En klar tår glänste i baretten hvita sammet, där den bortglömd fallit till golvet.

Iduns julklappsbar.

(Forts.)

XXVI. **Symaskinsväska.** Vid maskinsöm såväl som vid all annan söm, blir en massa trådar och smålappar, som skräpa på bord och golf. Det är därför alltid lämpligt att hafva något gömsle för dessa nära till hands. Därtill tjänar nämnda väska, och kan den göras sålunda: Tag en pappbit ungefär 32 cm lång och 22 cm bred med afrundade hörn nedåt; kläd öfver den med linneväf eller säckväf. Klipp ett lika långt och något bredare stycke af samma tyg, förse det med broderi i korsstyggn eller stjäkstygn, kasta det där efter intill pappet med några små veck i nedra

kanten, dölj kastningen med ett veckadt band i samma färg som broderiet. Fäst sedan band eller snodder i väskans båda öfre hörn att med dessa fastbinda väskan i järnstället å en trampmaskin. Skulle öfvertyget bli väl vidt, bör en dragsko anbringas 3 cm från öfre kanten.

E. N.

*

XXVII. **Trashorn.** Detta har samma ändamål som symaskinsväskan och göres vanligen af trä. Men man kan äfven förfärdiga det själf af papp och tyg. Bottnen klippes 5 eller 6-sidig 14 cm i diameter, vidare lika många sidor, nedtill lika breda med en af botten sidor, upptill ungefär 1½ gång till så stora. Bottnen samt sidorna öfverkläddas hvar för sig med grå linneväf försedd med röda broderier utvändigt samt rödt tvills invändigt eller annat passande tyg, t. ex. brokig gardinsits samt kastas därefter tillsammans. Överkanten och skarvarne kunna prydas med veckade band.

E. N.

*

XXVIII. **Tidningshållare i form af sköldar.** Två sköldar utklippas af papp, den ena något större än den andra. Båda öfverkläddas med kläde, plysch eller grå linneväf. På den mindre skölden, som sättes ytterst, anbringas broderi af silke, sniljer och guldtråd. Sköldarne hopfästas i nedre snibbarne. Vill man ge mer stöd åt tidningarna, fastsys smala kilar mellan sköldarnes nedre kanter. Rundt kanterna sättas silkessnodder, som äfven sammanhålla dem upptill och bilda öglor att hänga dem uti.

E. N.

*

XXIX. **Nagel och tandborsthållare.** Af papp tillskåres en lämplig fason, 20 cm lång och cirka 15 cm bred, något afsmalnadt på midten, samt hörnen afrundade. Denna beklädes på ena sidan med brunt guttaperkatyg. Upptill sys ett monogram. Därnedom fästes med några stygn af kulört silke en remsa, 1½ cm bred, likaledes af guttaperkatyget, kantad med bruna yllebånd, till så många utstående små afdelningar man har borstar. Nedom denna prydes med liten söm af stjäkstygn t. ex. ett par borstar korsande hvarandra och en halfbåge af blommor under dem. Fodras med domestik. Bruna yllebånd veckas i täta motveck och fastsys i kanten. En liten ögla att hänga upp den uti och man har en liten bilig julklapp, lämplig åt ungherre.

H—na.

*

XXX. **Lamphatt.** Af en aflång och en rund pappfigur sammansättes på vanligt sätt en lamphatt. Hamburgergarn i tre nyanscr mossgrönt fastsys i små tofsar kring pappen, sedan uppkammas garnet att det hela blir som en liten mosstufva. Ofvanpå prydes den af en stående stork och en liggande storkunge. Men huru beskrifva dessa? Af tämligen grof stältråd böjes en figur till hufvud, hals och bål så ståtligt som möjligt, vid denna fästes 2 långa ben, hvilka viras med rödt yllegarn. Hals och hufvud viras med hvitt sifirgarn i bästa möjliga fason. Ögonen betecknas med 2 svarta stråpärlor, och näbben göres ganska lång af en klufven tändsticka, färgad svart i bläck eller dylikt. Uppkammade tofsar af svart och hvitt sefirgarn placeras till vingar och stjärt. Litet fantasi och storken står där så rak och ståtlig. Ungen göres efter samma idé, utan ben förstas och mindre. Sedan dessa fästats, kan man sätta något färgad mossa omkring dem. Hatten beklädes invändigt med moarépapper.

H—na.

*

XXXI. **Skål af kokosnötskal.** Skalet af en kokosnöt afsågas jämnt och vackert till önskad höjd. Den större delen putsas noga, först med en grof fil, sedan en finare och slutligen med sandpapper, så att ytan blir riktigt fin. Sedan snidas med vanligt träsniderijärn en bård kring kanten och ett stjärnmönster i hvardera af de 3 fält man finner på skalet. Hos en guldsmed beställes en fot i form af en lejonass eller annan treflig fason, helst af silfver. Äfven kan man sätta silfverbeslag kring kanten. På detta enkla sätt erhålles en ovanlig och treflig prydnadsartikel.

H—na.

Revolution i klädtvätten.

Bref till Idun.

London i november 1890.

Man har här länge insett, att den gamla tvättmetoden medels gnuggning var både kläd- och tidsödande. Maskiner, hvori kläderna mera varsamt behandlas, hufvudsakligen med kokning och användande af särskilda tvättvälar, hafva länge begagnats både i hemmen och vid tvättinrättningar. Men på det sista året har en ny metod vunnit allt mer och mer spridning. Den består helt enkelt i användande af en obetydlig kvantitet vanlig fotogen, som har befunnits ega en starkt lösende egenskap.

En liten pannmur finnes här i alla hem, ty någon tvätt, om ej hela tvättningen, göres alltid en gång i veckan; och därför förekomma ej här de stora svenska månads-, att ej säga half- eller helårstvättningarna. Fördelen att under månader gömma på smutsiga kläder är svår att förstå, då däremot det osunda däri och den ökade kostnaden med att ha så stora förråd, som då fordras, äro lätt insedda.

Den engelska tvätten, d. v. s. egentligen Londontvätten, är visserligen ej mönstergill i färg, men detta torde ej bero på sättet att tvätta, utan på det hårda vattnet och den oklara luften, som kläderna torka i.

Med tvättning medels användning af fotogen tillgår på följande sätt: till omkring 73 liter vatten tages ungefär 425 gram vanlig hushållstvål, som torde motsvara ungefär samma vikt af svensk grönsåpa. Då vattnet kokar i pannmuren — eller i en stor panna på spiseln — och tvålen är väl upplöst, ihållas 2 à 3 matskedar vanlig fotogen. Nu illäggas kläderna, så mycket som kan rymmas väl täckt af vattnet. Bäst är att lemna de smutsigaste, såsom kökshandukar och dylikt till ett senare kok med tillsats af ännu en matsked fotogen. Ylle och kulörta kläder kunna naturligtvis ej tvättas på detta sätt.

Man låter kläderna koka en half timme, och under denna tid bör man blott en och annan gång röra om dem med en käpp. De sköljas därpå i kallt vatten och vridas väl samt äro färdiga att hängas ut att torka. Samma behandling genomgå de smutsigare kläderna, som därjämte torde behöfva litet såpas och gnuggas samt böra, som sagdt, ha ännu en matsked fotogen i det kokande vattnet.

Om man så vill, kan man kvällen förut lägga kläderna i blöt i såpvatten; och, om så anses nödvändigt, kan ju den traditionella klappningen utföras efter vridningen.

Ingen fotogenlukt stannar kvar i kläderna. Förra vintern kunde man ej här öppna en damtidning, utan att se denna tvättmetod behandlas i artiklar, i frågor eller svar. Alla som försökt den, uttalade sin stora tillfredsställelse därmed och prisade den såsom besparande både tid, pengar och krafter, förutom det att kläderna undgå nötningen medels gnuggning.

Jag tror, att om svenska husfruar ville pröfva denna metod, skulle de finna den lika användbar för svenska förhållanden som för engelska.

* * *

Men hvad säga nu våra svenska fruar om att koka ylle och att efter en kvarts timmes kokning finna en tjock yllefilt alldeles som

ny, utan att vara det minsta filtad eller krympt?

För några dagar sedan var jag i tillfälle att åse tvättning efter en ny, förträfflig metod, som möjliggör detta. Denna s. k. Solvo-tvättning är uppfunnen af professor Gamgee här i London, och hufvuddragen äro följande: en vanlig pannmursgryta förses med ett inre fodral af tenn utan botten och så mycket mindre än grytan, att ungefär en half tums mellanrum lemnas utes efter väggarna, hvarjämte den upptill är försedd med hål af $\frac{1}{2}$ tums diameter. Här passas in en korg af mycket gles ståltråd, hvori kläderna läggas, och hvilken inställes i grytan, sedan en ny, patenterad såpa är löst i det kalla vattnet däri. Sedan vattnet börjar koka, drifves det af luftens tryck ned mot botten, upp mellan de begge kärlen, in genom hålen, ned igen, och således i en ständig rotation genom kläderna, som äro alldeles stilla och därför undgå all nötning. De ömtåligaste kläder och finaste spetsar kunna tvättas på detta sätt, utan att taga minsta skada. Den fullkomligaste frånvaro af gnuggning är till stor del orsaken, hvarför metoden kan användas för ylle, men därtill bidrager äfvenledes såpan, hvilken ej innehåller minsta spår af soda eller alkalier. Dylik såpa kan endast användas med destilleradt vatten, och sådant kan nu framställas genom en annan professor Gamgee's uppfinning med högst obetydlig kostnad utan den vanliga dyrbara kondenseringsmetoden. Efter en kvarts kokning sköljas kläderna i kallt vatten, vridas väl och torkas.

Utom fördelen att kunna tvätta ylle utan krympning eller filtning, har denna metod den stora hygieniska fördelen att yllevaror sålunda genom kokning kunna desinficeras, hvilket är af stor vikt, enär annars mycken smitta sprides genom ylle, tvättadt, men ej kokadt.

En tvättanstalt med denna metod har sedan en tid varit i gång i Brighton (på södra kusten), en skall inom kort anläggas i London, och ett bolag är under bildande för att sätta i verket en mängd dylika inrättningar, som säkerligen snart skola bli starkt anlitade.

* * *

Skulle det ej vara skäl att någon kemiskt kunnig och affärsvan person från Sverige reste hit för att taga reda på ofvannämnda metod och sedan föranstalta dylika tvättinrättningar i Sverige?

Där tillgång finnes på regnvatten, kan metoden lätt användas, om man inrättar de nämnda, enkla apparaterna för sin pannmur och använder prof. Gamgee's såpa, som här finnes till salu för billigt pris.

Jag vill blott tillägga för att visa, hur en dylik affär drifves här i England, och hur den bär sig, att »the lady Manageress» vid Brighton Solvo Laundry har en lön af närmare 3,000 kronor — och allting fritt.

Vid möjligen förekommande förfrågningar skall jag gärna i Iduns spalter stå till tjänst med svar.

A. Fl.-d D.

Sen till, att Idun med Modetidning finnes hos alla edra bekanta!

Skuggor.

Skiss för Idun af
Niemand.

Mellan granarnas täta grenar glider månens mjölkhvita ljus, det silar sig genom björkarnas luftiga hängen och blänker som en sol på reflektionskulans spegelblanka yta. Det smyger sig genom kaprifolierankornas blad och väfver ett fint silhuettmönster på verandans brunbetsade golf; men längre upp, där löfverket är som tätast, har det kilat en enda, ensam stråle, hvilken, skarp som en knifudd, darrar och glänsar i det djupaste mörkret. Det rör sig där inne i skuggan, långsamma steg närma sig öfver golfvet, och en ensam gestalt kommer fram i mån-ljuset.

Det är ett mycket blekt ansikte, som lyfter sig mot silverlampan under den blåsvarta kupolen, nästan spöklikt blekt i det hvita ljuset. Det är ett kallt, nästan hårdt ansikte, med skarpa, dystra drag, och som saknar den första ungdomens mjukhet och rundning i linierna; den låga, raka pannan med de i rät linie, liksom med tusch dragna ögonbrynen, den korta hakan och de hårdt sammanpressade läpparne, allt ger intryck af något förstenadt. Dock, den slocknande glöden kolar ännu i ögats djupa svärta, kring dessa läppar så fast sammantryckta, och under dessa ögonbryn, så dystra och tränga, ligger ett obeskrifligt uttryck, de fina munvinklarne darra af smärta, och öfver ögonens dunkla djup ligga dimmor. Hon lutar sig mot räckerket och stirrar ut i natten, ut öfver de af dagg gnistrande gräsmattorna, på nattsvarta styfmorsblommor med härliga pärlor på sin lena sammet och inandas väl lukten af rosorna, som höja sina hufvud emot henne.

Så många tankar, som komma i en sådan djup tystnad, då naturen liksom gått till hvila, då dess hjärta liksom står stilla, och man lyssnar andlös efter dess slag. Hvad drömma de dunkla ögonen om? Bah, drömma! Man drömmer icke längre, när verkligheten fått en mellan sina hvassa klor.

Dessa ögon tycka, att de äro nära befryndade med denna dödsstilla höstnatt med sitt hvita, kalla ljus. Björkarna där nere vid stranden synas stå så lugna i sin rika löfskrud; men när dagsljuset faller mellan grenarne, skall du här och där märka fullt med gulnande blad; och de båda asparna, som spegla sig i vikens vatten, de skälfa och darra, fastän vinden gått till hvila mellan granar och furor.

Hvad hon tänker på? Kanske på solvarma försomrardagar, under doftande hägg och syren, med solvärme i hjärtat och solljus i ögonen; på heta eftermiddagars lyckliga dolce far niente under lindarna — just under den där linden där borta —; och på mycket mörklä ögon, som ömt blicka öfver till henne från andra sidan trädgårdsbordet; på sommaraftnar, veka som mollackord, då himlens mjölkblå kupa hvälfde sig öfver dem, med sina förtoningar i vester af blekaste guld och skäraste rosa, då ljudlösa årslag förde dem öfver vikens genomskinliga vatten från strand till strand, och mäsarne i eleganta bägar kretsade öfver deras hufvud och med långsamma, behagfulla vingslag gled oöfver vattenytan. Och under det han hvilade på årorna, hade hon med sin vackra, mjuka röst sjungit hans favoritsång:

»Med dina blåa ögon —»

De talade icke mycket de två; hon njöt af blotta sammanvaron; och från de mörklä ögonen till de svarta flögo gnistor, som tände och brände. Bah! Drömmar, skira som mån-ljuset där ute, endast drömmar, verkligheten skulle komma, uppvaknandet på den sköna somrardrömmen, en saga lik, och det skulle göra ett slut på dessa gyckelbilder, så skimrande, men så ihåliga.

Minnena — bild efter bild draga de med pinande tydlighet hennes inre öga förbi. Det är åter afton, en kulen, gråduskig afton med blytung himmel och hållande skurar; men inomhus är det strålände ljus, och tonerna från en glad, sprittande musik ljuda i hennes öron. De ha dansat de två och sitta nu vid hvarandras sida i ett litet kabinet bredvid danssalongen och blicka ut i vimlet. En onämnbar fröjd är lägrad öfver hennes ansikte, medvetandet om att en skön blomma, fager till färg och doft, öppnat sin skära kalk i hennes hjärtas första vår, kommer henne att känna sig så lycklig i denna stund. Det blir en paus i dansen, en kaskad af toner pärlar som vattendroppar från flygeln midt emot dem, och ett guldblondt

hufvud tecknar sin fina profil mot instrumentets ebenholt.

»Med dina blåa ögon —»

smyger det därutifrån in mellan de purpuröda portiererna. Han spritter till och lutar sig fram.

»— ser du så huldt mig an»

ljuder det med en varm, klar mezzosopran, och sångerskans ansikte vänder sig, under det hon sjunger, småningom emot dem, och ett par stålblå, djupt liggande, något matta ögon blicka in till dem.

»Så drömande blir då mitt sinne, att jag ej tala kan —»

Det går en skälvande rysning öfver henne där inne, hvarför, det kan hon ej göra sig reda för, en sådan där rysning, som ibland förebådar oss något kommande ondt eller någon svår sjukdom. Hon ser på honom, hans ansikte har fått ett svärmiskt, melankoliskt uttryck, och hans blickar äro oafsläppligt fästade på det blonda hufvudet, på hvars kinder en dämpad rodnad uppstiger.

»— ett haf af blånande tankar
då strömmar öfver min själ.»

Han stiger hastigt upp och går utan ett ord dit ut. Hon ser honom närma sig flygeln, hon ser honom taga den mörkröda rosen ur knapphålet i fracken, samma ros, som hon själf gifvit honom, och hon ser honom bugande räcka den till den blonda sångerskan, hvars kinder glöda högröda som blomman i hennes hand. Men hennes kinder blifva hvitare än snö och läpparne darra konvulsiviskt. Ovilja och dof harm sjuda inom henne, under det att smärtan står på lur för att i ett obehagadt ögonblick genomborra henne med sina klor. Hon hör hans röst som ur ett aflägsset fjärran, hon kan icke motstå den, ej heller de mörkblå tonerna, hvilka stråla som aldrig förr. Valsens toner glida smekande och lockande förbi hennes öra, hans arm ligger lätt om hennes lif. Hon sluter ögonen. Det förefaller henne, under det hon dansar, som om hon sväfvade genom ändlösa rymder, som om osynliga körer sjöng. Hon ser plötsligt upp, hennes ögon lyftas mot hans. Bara en blick, en enda, men han ser henne ej, ty hans ögon äro riktade mot palmträdet i fönstersmygen, där det guldblonda hufvudet under dess djupa grönska ler mot honom. Hon tvärstannar, hela rummet dansar för hennes ögon. Hon vill bort, bort från allt. Hon ilar ut. Regnet piskar hennes ansikte och stormen sliter i hennes hår, men hon känner det ej. Bort! bort! Ej en enda tår,

utan suck och utan klagan rifvas luftsloppen ned och grusas med marken, men på skärfvorna skall hon trampa under hela sitt lif. —

Hon fortfar att stirra ut i månskenet. Ansiktet har nästan försvunnit i slagskuggan från verandans tak, ty månen glider ned bakom skogen, den lysande punkten där uppe i mörkret är försvunnen och det vackra skuggspelet är borta. Men från viken, där månen ännu strör sina glittrande silfverpaljetter, höres en klar, välljudande stämma sjunga, först sakta, sedan allt högre, tills ord och melodi slutligen klart förnimmas.

»— ett haf af blånande tankar
då strömmar öfver min själ» —

ljuder det i varma, djupa toner, medan huset där uppe svepes i allt tätare skuggor.

Med oförtruten ifver

fortgår det kända sällskapet »Handarbetets Vänner» att verka för sitt föresatta »erkännansvärda» syfte: kvinnoslöjdens höjande i svenska hem. Vår öfvertygelse är, att den lifskraftiga föreningen just slagit in på den bästa vägen, och att de utställningar af handarbetets alster, som den tid emellan anordnat här i hufvudstaden, högeligen verka att väcka och med nya, fruktbringande idéer och uppslag vidmakthålla ett allt allmännare intresse.

Den nya utställning, som föreningen under den senaste veckan bjudit oss, har på ett glädjande vis bekräftat vår tro. Tillströmningen af besökande damer har varit synnerligen liflig, och den föresyn af gediget arbete och god stil, som de utställda föremålen erbjudit, kommer helt visst att sätta god frukt under denna det kvinliga handarbetets mest florerande årstid — julkappstiden.

Att ingå i en detaljerad beskrifning öfver mångfalden af utställda arbeten skulle till intet tjäna, då ett återgiftande i ord kräfde en omöjlig bredd för att gifva en uttömmande föreställning. Stor uppmärksamhet tilldrog sig en präktig gobelinväfnad, beställd af öfverståthållaren frih. Tamm, hvilken inför de besökandes ögon under konstfarna hän-

der växte i väfstolen eller, kanske rättare, väfbågen. Ritningen till det dyrbara arbetet var uppgjord af fröken Petré, och de ifrigt vimlande skarorna kring väfverskans plats vittnade om det intresse, de närvarande damerna funnit i att taga del af det egendomliga tillvägagäendet vid denna den mest konstnärliga bransch af den nu så moderna allmogeväfnaden.

Vid en af väggarna var en liten utsökt rumsinteriör anordnad. Mot en bakgrund af rika portier står en liten kokett soffa helt och hållet broderad med flätsöm i orientalisk stil. En präktig skärm med götiskt broderi, infattadt i en stilenlig ekram, skiljer soffan från en länstol, inbjudande mjuk och bekväm, som nutidens blaserade smak vill ha den, samt försedd med ett broderi i renässansmönster. Det mest konstfärdiga i hela rummet är en liten stol i renässans, klädd med den finaste gobelinväfnad, som någonsin tillverkats inom föreningen.

Öfverdraget är också väfdt af Sveriges skickligaste gobelinväfverska, Karna Nilsson från Skåne. Endast den lilla bit, som bekläder stolsryggen, är betald med 55 kr. Hela rummet är anordnat på en flossamatta med mattblå botten och bård i renässans. Mönstren till de här nämnda arbetena voro komponerade af fröknarna Branting och Petré.

Ett af salens hörn pryddes af ett standar, beställt af Huskvarna vapenfabrik och afsedt för fabriken skyttegille. Standaret är af blått siden, prydt med applikationsbroderi i gult siden och snörmakeri. På midten är fabriken vapen anbragt. Det hela är komponerat af fröken Gisberg och beundransvärdt korrekt utfördt af brodösen.

Se här blott några strödda intryck från den vackra utställningen! Det är ej första gången vi haft nöjet sysselsätta oss med »Handarbetets Vänner» och dess verksamhet, ej heller, tro vi, blir det den sista. Vi tillönska den all framgång och allt biträde af svenska kvinnor.

Förslag till matordning för veckan 24--30 nov.

Söndag: Colbertsoppa; hummer i mayonaise; rådjursadel med potatiskroketter; rompudding.

Måndag: Soppa på blomkål; stekt kyckling med sylt och sallad; ris med äpplen.

Tisdag: Köttsoppa med klump; stufvad aborre.

Onsdag: Puré på bruna bönor; färstek med brysselkål.

Torsdag: Fläskpannkaka; ärtpuré.

Fredag: Surstek; risgrynsvälling.

Lördag: Soppa på gåskräs; stekt gås; glace.

Recept.

Colbertsoppa: Morötter, palsternackor och sellerirötter utstickas som 25-ören, tvättas och läggas i en kastrull jämte ett stycke smör, en nypa socker och litet buljong. Då de äro mörkokta, läggas de i stark buljong och serveras med förlorade ägg.

Rompudding. Ett kräm lagas af 60 centiliter grädd, 10 äggulor, stött socker och gelé. Så snart massan är kokt och silad, iröres 30 centiliter god rom och slutligen 60 centiliter vispad grädd.

Härtill serveras gräddskum med socker och rom eller hallonsaft.

Hummer i mayonaise. Sedan hummern kokt och kallnat, aftagas skalen, så att stjärtarna förblifva hela och runda. Dessa skäras i sneda skifvor,

marineras med olja och ättika, samlas och läggas rundt omkring på anrättningsfatet, som om stjärtarna vore hela. Midt på fatet har man en förhöjning af sallad. Här ofvanpå lägges det öfriga hummerköttet som en pyramid. Mayonaisesås är på förhand i ordning och slås öfver pyramiden samt prydes med den hackade hummerrommen eller rullade sardellfileter och oliver.

O. H. D.

Bakning.

Ronnebypepparkakor. 1,063 gr. brunt socker; 32 cl. vatten, 51 gr. stött kanel, 21 gr. stötta nejlikor, 4 matskedar fint skurna pommeransskal, 638 gr. smör, 1,700 gr. mjöl och 34 gr. pottaska. Sockret uppkokas med vattnet, kryddorna iläggas och få ett hastigt uppkok; kastrullen lyftes af elden, smöret iläggas. Allt sammans upphålles i ett stenfat och röres, tills det kallnat, mjölet och pottaskan inarbetas då med en stadig träske till en smidig deg, hvilken bör hvila minst 12 timmar och därpå utkafas tunnt samt gräddas i en tämligen het ugn. Helena.

Bostaden.

Mattornas påläggning. Den kulna, men dock i månet afseende trefliga hösten är nu inne med sin myckenhet af olikartade bestyr; ett bland dessa är mattornas påläggning. Detta kan ske ganska lätt, om man blott för-

ser alla hopsydda mattor, täckande hela golvet, med små ringar i kanterna; omkring väggarna isläs motsvarande mässingsnubbar. Man tycker visserligen, det kan vara en onödig utgift, men så slipper man ock det upprepade spikandet i såväl mattor som golf, och hur lätt läggas de icke både på samt tagas af! Det är blott att iakttaga, och det synnerligast med mattor af otänjbara väfnader, att först haka på ringarne i hvart och ett af de fyra hörnen, därefter midt emot på alla sidor, och sedan möter ingen svårighet att nå nubbarne öfver allt. Hakar man däremot först på ena sidan, därefter de två andra, lemnande hela fjärde sidan till sist, är det ogörligt, åtminstone för kvinnor, att orka sträcka mattan tillräckligt, för att kunna lägga på ringarne, och man står där rådvill med halfjordt arbete.

Frida N. N.

Linneskåpet.

En husmoder skall vara ytterst rädd om sitt linneförråd, ihågkommande att i detta ligga ej så ringa summor, öfva noggrann kontroll däröfver, att ej något kommer bort, så att icke än det ena än det andra dussinet blir defekt. Det är ej nog med att någon gång undantagsvis inventera i linneskåpet, det bör ovilkorligen ske vid hvarje tvätt; allt smutsigt räknas som vanligt och lemnas ut, men efter mangling och strykning skall man icke allenast räkna in tvätten, utan äfven räkna öfver hvad

som finnes rent, i bruk eller möjligen hunnit smutas och undanläggas för att därvid kunna se, om något fattas. Veta ens tjänare, att så utan undantag sker, blifva de aktsamma om hvad de hafva sig anförtrodt, antingen i dagligt bruk eller vid byken. I förbigående kan påpekas att husmodern bör, så vidt möjligt är, själf vara med och räkna ut kläderna och om möjligt kasta ett öga på dem, ty beklagligen finnas så oordentliga tjänstflickor, att de med god smak begagna fruns eller andra kvinliga familjemedlemmars bortlagda gångkläder. Då kläderna äro färdiga att läggas in, akte man sig för att för tidigt packa in dem i linneskåpet och stänga igen dörren, helst om de skulle råkat blifva för mycket fuktade vid dragningen, ty om de i bästa fall icke mögla, då de äro så godt som förstörda för alltid, få de likväl en unken, obehaglig lukt. Var därför försiktig och låt dem hellre ligga spridda på t. ex. gästrum några dagar än att riskera ofvanstående. På sommaren då det är varmt, behöfver man iakttaga större försiktighet än på vintern; odragna kläder kunna naturligtvis ock taga skada, om de läggas halftorra i för stora högar. Då man lägger in rena kläder, läggas dessa underst och de man har kvar från förra tvätten ofvanpå, att alltsammans blir efter hvarannat begagnadt och jämnt slitet. Att allt skall vara öfversedt och lagadt, där brister finnas, behöfver väl knappast påpekas. Inventarieförteckning bör fin-

nas öfver linneförrådet samt vara uppsatt på skåpdörrens inre sida.

En osed, som förekommer i många hus, är att tjänarinnor, om man ej har ögonen på dem och vänjer dem vid ordning, taga hvad de komma öfver att torka på, från den finaste damastservet till den gröfsta handduk; detta är oförlätligt slarf och ovilkorligt husmoderns fel. Laga för det första, att det finnes tillräckligt handdukar för köket, men haf dem i linneskåpet såsom allt annat linne, ty eljes är fara värdt, att man rätt snart kan få se dem använda till allt annat än sitt bestämde ändamål. Lemna sedan ut onsdag och lördag så många handdukar som rimligtvis behövas och se till, att de ordentligt upphängas efter hvarje disk, i annat fall, kastade i en vrå eller i bästa fall upphängda på en krok öfver hvarandra; äro de våta, då de därnäst behövas, blir följden en illa torkad disk och tjänarinnans försäkran, »att de handdukar, frun lemna ut, omöjliga räcka till». Man får icke heller lyfta af grytor och pannor med handdukar, för detta ändamål skall man vara försedd med s. k. grytvantar. För det andra, skall man själf taga bort samt hafva sitt begagnade duktyg inläst; t. ex. i botten af linneskåpet, kan det godt hafva sin plats med en gammal ren handduk till öfverkast. Vid större bjudningar bör och ihågkommas, att man lemna fram några gamla, slitna lakan att torka på, ty det är egentligen vid dylika tillfällen som duktygen äro mest frestande.

Frida N. N.

Matlagning.

Turska bönor och spenat få en grön vacker färg, då 2 à 3 gram soda lägges i vattnet då det kokar, innan grönsakerna illäggas till förvällning.

M. A.

Om kokta katrinplommon späckas rätt och väl med skållad, i strimlor skuren sötmandel, får man ett ganska vackert garnityr till fruktmos, men isynnerhet till kall risgrynsgröt, uppblandad med vanilj, socker och gräddskum.

Frida N. N.

Titaniapudding Man vispar $\frac{3}{4}$ liter söt gräddet till så hårdt skum som möjligt, blandar den med 150 gr. citronsocker, 100 gr. röd upplöst gelatine, 100 gr. från kärnorna befriade körsbär och ett halft glas marasquino, rör massan så länge, tills den börjar stelna, fyller den i glasskålar och ställer den på is, tills den skall användas.

Klädedräkten.

Om skodon klämma, kan man afhjälpa detta genom att smörja dem med glycerin, som droppas på en lapp. Både öfverlädret och sulorna gnidas in därmed och få sedan torka. Detta förfaringssätt upprepas flera gånger, hvar efter skodonen aftorkas med en trasa.

Lädret smyger sig då väl efter foten utan att klämma. Efter denna behandling af skodonen bör man ej låta borsta dem, ty skinnet blir då hårdt af skosvårten och spricker lätt. Genom användning af glycerin behåller det däremot utseendet af att vara nytt och är mera hållbart. I fuktigt väder tränger ej heller vätan igenom.

Handarbeten.

Paraplyfodral. Det är alltid besvärligt att ha många effekter med sig på en resa, och man bör därför alltid så mycket som möjligt söka förenkla sin packning. Ett enkelt, men mycket praktiskt fodral, som rymmer tvänne paraplyer på en gång, förfärdigas på följande sätt. Ett stycke grått linne, 36 cm. bredt och 75 cm. långt, afdelas midt på för att bilda två fack. Sedan man nedåt något afsneddat de båda delarne, men upptill afrundat desamma, monteras de upptill och nedtill med mörkbruna ylleband. Därpå fastsyr man nedtill på avfvisidan ett stycke från kanten ett hvitt linneband, medels hvilket de båda facken nedtill hopdragas, så att endast paraplykappen kan sticka igenom. Därpå syr man åter ihop de båda delarne och monterar denna söm med ylleband, som upptill få sluta i en slinga, tillräckligt vid för att man vid bärningen bekvämt skall kunna träda handen och armen genom densamma.

Hvarjehanda.

Handsvett. Detta onda, som är högst obehagligt vid finare handarbeten, pianospelning, ritning etc., måste behandlas dels lokalt, dels genom något allmänt hudstärkande medel. Till de förstnämnda medlen höra tvättning af händerna flere gånger om dagen i ekbarksdekokt eller alunlösning. Innan man går till sängs, beströr man händerna med följande pulver: salicylsyra 3,0, stärkelse och zinkhvitt hvardera 10,0, preparerad talcium 90,0, hvar på händerna omlindas med bindlar.

Huden stärkes för öfrigt, genom att man hvarje dag tager kall afrifning öfver hela kroppen.

Läkareråd.

9 — 19 år. Bestryk dem med ett tjockt lager *borsyrevaselin* (10 proc.) och lägg på litet ren bomull och fäst denna med amerikansk häfta af lämplig storlek. Byt om detta förband morgon och afton, och tvätta på aftnarna försiktigt af med aseptin. Ej farligt, men bör skötas ordentligt.

»Försök». I svaret till Naima i n:r 5 finner Ni hit hörande upplysningar. — »Hårroten» följer ej med, när ni rycker ut håren, hvarför detta sätt är lika lönlöst som att använda de nämnda »essencerna», hvilka i alla händelser ej komma härroten att »rutna».

Lilla Yttis. 1) Man bör under de närmaste timmarna iakttaga absolut tystnad; att dricka någon varm dryck, t. ex. the, är lämpligt. 2) Beror på, af hvad slag katarren är, om den är akut eller kronisk, sitter i de finare eller gröfre lufttrören o. s. v. 3) Det beror på orsaken; står väl antagligen i samband med katarren.

Elsa. Om er mage är i god ordning, så bör Ni äta så mycket som möjligt och i synnerhet förtära mycket mjölkmat (2 liter mjölk dagligen) och gröt (hafregrynsgröt). Mellan de egentliga måltiderna drickes mjölk eller porter.

Svea. 1) Beror på, om det står i samband med något underlivslidande; kan blott genom undersökning afgöras. 2) Gör hvarje afton under längre tid en spolning med en ljum 1 proc. koksaltlösning. Lämplig apparat torde Ni kunna erhålla på apoteket. 3) Nej, om det blott sker med försigtighet, så att Ni ej skär Er, ty då kan Ni möjligen riskera blodförgiftning. — Alla tvättningar vid dessa tillfällen äro fullkomligt oskadliga.

Ida. Endast genom en urinundersökning kan det afgöras, hvar på detta beror. Något »farligt» torde Ni knappast behöva befara.

Aja J.

Siri. Det bästa och säkraste medlet vore massage. Har Ni ej tillfälle att erhålla sådan, bör ni morgon och afton med handen göra *grundliga* gudningar med *kamferolja*; något absolut säkert resultat torde Ni dock ej härigenom få påräkna.

Tvålåligt kokett. Se svar till Naima i n:r 5. **Orolig Skånska.** 1) Helt säkert skulle ej någon kirurg vilja tillstyrka eller utföra dylik operation. Och hvartil skulle det tjäna? 2) Nej, det behöfvor Ni ej.

Tuttie. 1) Ja, helst på morgonen omedelbart vid uppstigandet. 2) ja; nej snarare tvärt om. 3) ja, men man gör klokeare i att hålla upp ett par, tre dagar. 4) ja. — Afrifningarna gifvas helst med lakan (doppade i vatten af rummets temperatur) af en person med litet handlag och öfning. Själva afrifningen, hvarvid hufvudsakligen rygg och bröst froteras, bör ske raskt, hvarefter torkas mycket väl med ett groft lakan. Bäst är — åtminstone vintertiden — att ligga några minuter efter afrifningen, tills kroppen åter blivit uppvärmd.

Ung Lisbeth. Försök ingudningar flere gånger dagligen med *coldcream* försatt med 1 proc. *salicylsyra*. Som åkomman emellertid är ytterst svårbotlig, vilja vi råda Er att rådfråga specialist.

Wera. 1) Tag hvarje kväll under 15 minuter ett 50 gr. varmt handbad och ingnid därpå *kamfersprit*. — Är Ni allmänt klen (t. ex. till följd af bleksot) måste lämplig alimänbandhandling användas. 2) Se svar till Eva i n:r 3. Dock torde vara bäst att rådfråga specialist, om Ni har tillfälle därtill.

E-n. Nej. Intet att göra.

Karin. Utan tillfälle till undersökning anse vi oss ej i ett fall som detta kunna gifva Eder råd. **Olyckligt.** Det är ju allt skäl att fortsätta behandlingen för edert underlivslidande, som nog är källan till en del af edra krämpor. — Vi skulle i öfrigt vilja råda er att under 6—8 veckor dricka *Roncegnovatten*, en matsked i litet vanligt vatten tre gånger dagligen vid måltiderna.

D:r-d.

Frågor.

N:r 835. Anhålles vördsamt om modell å nålvaskor med tillbehör eller s. k. sjömanshustrur.

Louise H.

N:r 836. En af Iduns läsarinna, som är mycket besvärad af ömkyla i händerna och försökt mycket för att få bort detta onda, men utan resultat, frågar om någon vill upplysa henne om något radikalt medel mot nämnda onda?

N:r 837. Finns det i Stockholm någon byrå, som anvisar och anskaffar platser i alla bransch? Svar här i nästa nummer emotses med tacksamhet af

E-th.

N:r 838. Kan någon af Iduns läsarinna lemna uppgift på ingredienserna till Grahamsbröd och de ölika delarne, som användas till en sats?

Maria

N:r 839. Finns något annat bättre medel än rå linolja att slipa trä uti? Oljan brukar nämligen gärna, när det poleras får stå något, slå ut och gifva träet en ganska ful yta. Svar emotses med tacksamhet af

Polererska.

N:r 840. Skulle någon af Iduns tillmötesgående läsarinna vilja sända mig monogrammen A. P., B. P. och H. P. passande till duktyg?

— Afven frågas, hur man skulle kunna förfärdiga en enkel arbetsväska? Om någon ville underrätta mig därom, vore ingen tacksam mare än en

Sömmerska.

Svar.

N:r 749. Ett tillförlitligt råd är att i mars månad afskåra fikuen omkring ett par alnar från jorden. Nog blir den till en början ful, men om ett par tre månader är den full med grenar och återigen vacker. Har själf gjort så tre gånger, och alltid med godt resultat, dock bör man lägga ympvax på det afskurna stället.

Lina.

N:r 756. Syltad Ingefära. 425 gram (= ett skålpund) torr ingefära, helst den s. k. ostindiska, utbredes i en träbunke. Ren kalk, upplöst med litet vatten, hålles däröfver och måste öfverallt väl betäcka ingefäran, som bör stå örord i 14 dagar, men efter denna tid vändas med en träspade. När detta skett, upplöses kalken med så pass mycket vatten, att den kan bortrinna, och ingefäran lägges i ett säll, sköljes sedan några gånger i kallt vatten och får ett par timmar ligga i sådant, hvarefter den lägges i ett djupt fat och tunn sockerlag hålles däröfver. I denna får ingefäran förblifva i 2 dagar, hvarefter sockerlagen afhålles, uppkokas och ånyo öfverhålles varm. Under 14 dagar förnyas detta behandlingssätt minst 5 gånger. Slutligen kokas lagen, tills den som stora droppar faller från skumskeden. Ingefäran illäggas då och får ett uppkok. Förvaras sedan i den flytande sockerlagen på lerkrukor.

S. B.

N:r 760. För att inhemta konsten att själf bränna in målningar på porslin torde »Gunnilla» kunna vända sig till Herr B. Harnston, Wasa, Finland, som antagligen gärna står till tjänst. En praktisk, för ändamålet lämplig, flyttbar, brännugn, vare sig för gas eller råkol, erhålles efter brevveling med Messrs. Stearns, Fitch & Co., Springfield, Ohio, U. S. A.

Karl.

N:r 770. Om Hulda köper för 10 öre safran och lägger det i en tunn lapp, alldeles som blåkula, och blandar det i vatten eller stärkelse samt däri doppar de hvita öfverkasterna, blifva de utmärkt vackert crémefärgade; starkt eller svagt beror på egen smak.

Emy.

N:o 773. Asta. Hos fru Magnusson 44 B, Grefgatan kan Ni få lära att själf förfärdiga s. k. smyrna-arbeten, såsom kuddar, fönsterdynor, divans-, salongs-, skrifboards-, och sangmattor.

— När ni måste vända eder till Iduns läsarinna för att få råd i en sådan sak, råda vi eder att gifva eder fästman en ny fästmo i julklapp.

Förlofvade flickor.

N:r 804. Köp till en början för 25 öre *Mastic-köda*, pulverisera den fin, glödda en liten eldskiffel eller annat järn af ungefärligen samma storlek eller tag några glöddande kol på dyl. skyffel. Strö litet pulver. mastix därpå och uppfånga röken däraf med en strut, gjord af papp, hvilken hålles nära glöden, utan att antändas. Röken skall andas in och ut samt bör icke sväljas. I början tål patienten kanske ej mer än ett enda drag eller inandning, ty de första gångerna retas patienten till svår hosta — ett godt tecken — smänningom tål han mer och mer. Inandningen förnyas 3 à 4 ggr dagligen. Af Hj. Stålhammars finaste blomsterhonung (ärlig försäljning c:a 22,000 ö) tagas 2 vanliga teskedar i ett vanligt dricksglas varmt vatten eller d:o mjölk, te eller choelad — detta 3 gånger om dagen och helst 1 timme före måltid. Honungen befördrar därjämte matlust och vällar normal matsmältning samt återställer krafterna. Denna kur har botat en person, som vid 25 års ålder var af läkare öfvergifven. Han lefde dock mer än 93 år. Många andra ha för resten botats af denna kur. Man måste dock noga använda den under 10—12 mån. och sedan alltjämt honung, men då blott 4 teskedar dagligen. Hj. Stålhammar. Red. af Svensk Bitidning. Göteborg.

Breflåda.

Angelica. Er naturstämning lider brist på — stämning och natur.

Prasskvoja. Skall det vara en parodi? I hvarje fall föga lyckad.

Försöken Idun med *Modetidning* och *kolorendeplanscher* ämnar att för ett kvartal — kr. 2:25 — skolen i Finna, att de för Eder blifva omhärjliga och påtilliga vänner!

OBS! Att urklippas, ifyllas, och jämte prenumerationsafgiften inlemnas på närmaste postanstalt.

Damtidningen lämpar sig förträffligt till jul- och nyårsgåfva åt edra väninnor.

Några ord till dem, som ännu ej prenumererat på Idun.

Om I vänden Eder till någon af edra väninnor, som en tid hållit sig med **Idun**, och frågen, huruvida hon ansett sig hafva fått valuta för den utlagda prenumerationsavgiften, så skolen I bestämdt erhålla till svar, att tidningens låga pris mångdubbelt uppvägs af dess rikhaltiga och erkänt goda innehåll.

Och hvari består då detta innehåll? Jo, i hvarje nummer af Idun finner Ni en biografi (med porträtt) öfver någon mer eller mindre framstående kvinna, kortare praktiska uppsatser i frågor, som röra kvinnan och hennes verksamhet i och utom hemmet, små husliga rön och råd, poesi, längre och kortare noveller, skisser och berättelser, meddelanden om konst och litteratur, en läkarerådsafdelning, genom hvilken en hvar prenumerant eger att kostnadsfritt erhålla läkareråd, samt slutligen en afdelning för frågor och svar. Och till allt detta bidraga dels de flesta bland vårt lands bästa författarinnor och författare, dels ock många mindre kända, men goda förmågor inom Iduns egen vidsträckta prenumerantkrets.

Tidningen, som utkommer med ett 16- å 12-sidigt nummer hvarje fredag, vill sålunda för sina abonnenter vara en god rådgifvare på alla områden, på samma gång hon önskar bereda en nyttig och sund förströelse inom familjekretsen.

Ett område, som särskildt intresserar damerna, är det, som omfattar klädedräkten och handarbetena. Som detta område befunnits allt för vidlyftigt för att kunna inrymmas i Iduns spalter, utgifves sedan årets början en särskild tidning, **Iduns Mode- och Mönstertidning**, rikhaltigt illustrerad, hvilken så vunnit fruntimmersvärldens förtroende, att den redan nu, ehuru knappt årsgammal, hunnit blifva landets mest spridda modetidning. Också finnes den nu i de flesta hem, där Idun läses, och det är *endast* Iduns prenumeranter, som ega rätt att prenumerera å densamma.

Den ständigt ökade spridning, Idun erhållit, visar bäst, hvilket förtroende tidningen vunnit. Upplagan, som redan under första året uppgick till omkring 7,000 ex., belöpte sig vid andra årets slut till 11,000 ex., men räknar nu vid tredje årets utgång ej mindre än 19,000 ex., allt fasta prenumeranter, ty ingen lösnummerförsäljning eger rum. Också har det varit och skall fortfarande bli Redaktionens oafslåliga bemödande att allt efter tidningens ökade spridning, utvidga dess omfång och öka värdet af dess innehåll. Det bör sålunda ligga i damernas eget intresse att arbeta för spridningen af »damernas egen tidning».

För det kommande året hafva vi många utmärkta saker i beredskap. Särskildt bedja vi få nämna flere intressanta arbeten från Iduns senaste stora pristäffing, däribland den med högsta priset — 500 kronor — belönade novellen »Gösta Berlings saga», hvilken inom prisdomarnes krets väckt ett betydligt uppseende. Som novellen skulle förlora på att tryckas nummer för nummer å följetongens plats, kommer den i stället att tryckas i en följd och utdelas på en gång i januari som en extra gratisbilaga till alla dem, som på en gång prenumerera på **Idun jämte Iduns Mode- och Mönstertidning** för längre eller kortare tid.

Äfven Modetidningen, som hittills utkommit i ett 8-sidigt rikt illustrerad månadsnummer med tillhörande mönsterbilaga, kommer att utvidgas så till vida, att mönsterbilagan skall på baksidan förses med talrika handarbetsmönster i naturlig storlek samt med tvänne fullständiga monogramalfabet. Därjämte åtföljes — mot en obetydlig prisförhöjning — hvarje nummer af en utomordentligt fin kolorerad modeplansch, tryckt i stålstick på tjockt papper.

Oaktadt Iduns inre värde sålunda ständigt ökats, kommer dock prenumerationspriset att fortfarande i allmänhet bibehållas lika lågt som hittills. Endast kvartalspriset har något måst höjas på den grund, att postbefordringsavgiften för kvartal är lika hög som för halfår.

Prenumerationsavgifterna ställa sig sålunda:

Idun med Modetidning		Idun med Modetidning		Idun ensam:	
jämte kolorer. plansch:		utan kolorer. plansch:			
helt år	kr. 8:—	helt år	kr. 6:50	helt år	kr. 4:—
half år	» 4:—	half år	» 3:25	half år	» 2:—
kvartal	» 2:25	kvartal	» 1:85	kvartal	» 1:20

postbefordringsavgiften inberäknad.

Prenumeration bör helst ske å närmaste postanstalt, och kan härvid nedanstående blankett urklippas och användas — **dock ej förr än efter den 6 december, då posttaxan för det nya året utkommit.**

Stockholm i november 1890.

Med utmärkt högaktning

Frithiof Hellberg

Redaktör och ansvarig utgifvare.

OBS! För den af vidstående tidningar, som tagas, utsättes priset i pris-kolumnen. De båda öfriga öfverkursas.

Hos postanstalten i rekvirerar undertecknad för år 1891

Tidningarnas och tidskrifternas namn	Antal ex. i kvartalet				Pris enl. taxan	
	1:sta	2:dra	3:dje	4:de	Kr.	öre
Idun med Mode- o. Mönstertidningen jämte färgtryckta planscher						
Idun med Mode- o. Mönstertidningen utan färgtryckta planscher						
Idun (ensam)						
(Ort och datum:) den 1890.						
(Namn:)						

OBS! Prenumerationspriset synes här ofvan.